

ЕЛЕКТРОНСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ: КАКО СУ НАМ ПРОМЕНИЛЕ ЖИВОТ

ELECTRONIC PUBLICATIONS: HOW THEY CHANGED OUR LIVES

На светском конгресу библиотекарства и информатике - 69-ом конгресу IFLA-е у оквиру рада Секције за серијске публикације одржана је радионица под називом "Електронске публикације: како су нам промениле живот". Задатак радионице је био да испита утицај електронских часописа на рад библиотека са аспекта:

- избора часописа за библиотеку
- начина паковања и дистрибуције часописа
- лиценцирања и правне регулативе управљања електронским изворима
- рада на набавци и обради
- рада са публиком.

Модератори су били Адолфо Родригез са Универзитета у Мексико Ситију, Пурификасион Гарсија Делгадо са Политехничког универзитета у Валенсији, Андреас Хајсе из Градске библиотеке у Берлину, Евелинде Хуцлер из Универзитетске библиотеке у Регенсбургу, Дан Лестер и Пеги Купер са Бојс универзитета у САД и Хилдегард Шефлер из Баварске националне библиотеке у Минхену. Сала је била пуна библиотекара заинтересованих за тему радионице и жељних да говоре о својим и чују туђа искуства у раду са електронским часописима.

Анализирани су различити аспекти утицаја електронских часописа на радни процес у библиотекама и обавезе које они постављају пред библиотекаре. Они могу бити сумирани као:

- Принципи избора електронских часописа за библиотечке збирке
- Начини паковања и дистрибуције
- Лиценцирање и законска регулатива управљања електронским изворима
- Куповина и каталогизација
- Кориснички сервис
- Време потребно за укључивање електронских часописа у библиотечке збирке
- Одговорност за избор и преговоре са добављачима
- Отказивање претплате на штампану верзију часописа
- Укључивање података о електронским часописима у електронске каталоге
- Регулисање коришћења
- Однос корисника према електронским часописима.

Прво су говорили медијатори радионице, који су описали своја искуства са електронским часописима. Адолфо Родригез са Универзитета у Мексику испричао је да је набавка електронских часописа започела 1996. Број електронских часописа је повећаван сваке године а сада се троши 11 милиона долара за набавку 18.000 наслова. Већина штампаних верзија је отказана у међувремену а набавка и управљање збирком је централизовано и сви кампуси имају приступ електронским часописима. Дан Лестер и Пеги Купер су говорили о искуствима које су стекли на Универзитет у Бојсу. Они су почели са њиховом набавком 1990. Сада набављају 15.000 наслова, али нису отказали штампану верзију тих наслова. Они користе штампане часописе као архивске примерке, јер сматрају да су они дуготрајни и дају библиотеци сигурност да ће корисници увек имати доступ до тих часописа.

Евелинде Хуцлер из Универзитетске библиотеке у Регенсбургу је 1996. почела да набавља електронске часописе. Сада имају 5.400 наслова. Подаци о тим насловима и о свим слободно доступним часописима присутним на светској мрежи

On the World Library and Information Congress - 69th IFLA General Conference Section for Serial Publications & Reference Work held a workshop under the title: Electronic journals: how they are changing our lives. This workshop examined the impact of electronic journals on a number of library activities:

- Selection of titles for a library
- How e-journals are packed and distributed
- Licensing and rights management
- Workflow in acquisitions and cataloguing
- Reference and public services work

Panel discussion was conducted by: Adolfo Rodriguez (Universidad Nacional Autonoma de Mexico, Mexico City, Mexico), Purificacion Garcia Delgado (Universidad Politecnica de Valencia, Valencia, Spain), Andreas M. Heise (Staatsbibliothek zu Berlin, Berlin, Germany), Evelinde Hutzler (Universitätsbibliothek Regensburg, Regensburg, Germany), Dan Lester and Peggy Cooper (Boise State University, Boise, USA) and Hildegard Schaeffler (Bayerische Staatsbibliothek, München, Germany). The lecture room was full of librarians interested in the workshop subject and eager to talk and hear experiences of others in dealing with electronic journals.

Different aspects of influence electronic journals have on the workflow in the libraries and obligations they put in front of librarians were analyzed. They can be summarized as:

- Principles of electronic journals selection for the library collections
- Ways of packing and distribution
- Licensing and legislation for management electronic resources
- Purchasing and cataloguing
- User services
- Time necessary for including electronic journals into library collections
- Responsibility for selection and negotiation with suppliers
- Canceling subscriptions on printed versions of journals
- Inclusion of data about electronic resources into electronic catalogues
- Regulation of usage
- Users attitude towards electronic journals.

First to speak were the moderators, who explained their experiences with electronic journals. Adolpho Rodriguez from the University of Mexico explained that this university started with purchasing of electronic journals in 1996. The number was increasing every year, and now they spend about 11 million \$ for 18.000 electronic journal titles. Most of the printed versions were canceled in the meantime, the purchase and management of the collection is centralized and all campuses have the access to those journals. Dan Lester and Peggy Cooper talked about long experiences they have at the Boise State University. They started to purchase electronic journals in 1990. Now they have 15.000 titles, but they did not cancel subscription on printed versions of those titles. They use printed journals as archive issues, because they think that printed copies are long-lasting and give the libraries security that their users will always have the access to those journals. Evelinde Hutzler from University Library in Regensburg started to purchase electronic journals in 1996. Now they have 5.400 titles. Data about those titles and about all free electronic journals present on the web (about 16.500 titles) are included in a special cooperative

(око 16.500 наслова) су укључени у специјалну кооперативну базу података са стандардизованим и нтерфејсом лаким за коришћење, који симулира светла на семафору поред сваког наслова. На тај начин корисници из свих библиотека учесница система добијају одмах информацију да ли је наслов који траже слободно доступан за све, само за кориснике библиотеке или није доступан из њихове библиотеке, Софтвер за одржавање ове базе података је бесплатно доступан свим библиотекама које желе да учествују у систему и сада преко 230 библиотека из Немачке и седам других земаља учествују у систему. EBZ база података је повезана са каталозима и библиографским базама података и омогућаје корисницима да приђу електронским часописима преко библиотечких OPAC-а. То је веома популаран сервис и у 2002. години је било регистровано 6,4 милиона кликова на наслове часописа. За будућност је планирано да се укључе линкови и опција за плаћање појединих текстова по виђењу. EBZ-у се може прићи бесплатно преко адресе www.bibliothek.uni-regensburg.de/ezeit.

Универзитет Лунду, Шведска, прави бесплатну базу података о часописима са рецензијом и чланцима који су бесплатно доступни на интернету. Она укључује 560 часописа, класификованих према шеми Конгресне библиотеке.

Избор часописа за које ће се набављати лиценце за библиотеке врше библиотекари стручњаци за поједине области из различитих департмана и факултета, а управа библиотеке доноси коначну одлуку о набавци. Библиотеке купују електронске часописе директно од издавача или преко регионалних и националних конзорцијума.

Један од проблема са којима се библиотеке сусрећу је тзв. "кокаинска теорија маркетинга". Издавачи често дају на почетку бесплатан приступ електронским часописима а када библиотечки корисници стекну навику да их користе, почну да траже претплату. Цена претплате расте сваке године или се часописи који су библиотекама привлачни могу купити само у оквиру пакета са мање привлачним насловима, тако да библиотеке немају избора него морају да купе цео пакет, без могућности избора само оних часописа који су им потребни.

Посебан проблем су уговори о лиценцирању приступа електронским часописима. Библиотекари не смеју дозволити снабдевачима да им дају мања права него што су имали код набавке штампаних верзија. Веома је важно обратити пажњу на гаранцију да ће библиотеке имати приступ ономе шта су платили чак и ако издавач прода часописи, и оне треба да инсистирају на надлежности судова у граду у којем се налази библиотека ако се појави конфликт између библиотеке и издавача.

Велики проблем са којим се све библиотеке срећу је архивирање електронских часописа. Не постоји универзално решење а сви ми знамо колико се технологија брзо мења, тако да постоји могућност да за неколико година неки од тих електронских часописа нестану ако нису архивирани. Има више могућности:

- да се чувају штампане верзије у националним библиотекама сваке земље
- да се чувају архивирани електронске верзије часописа у депозитним електронским збрикама националних библиотека
- да се чувају архивирани електронске верзије часописа на универзитетским електронским депозитима.

Неопходно је да се што пре нађе решење за стално архивирање електронског материјала на светском нивоу.

Још једна тема за дискусију је био однос корисника према електронским часописима. Сви библиотекари који су учествовали у дискусији су казали да су се корисници релативно лако навикли на електронске верзије и када су им они постали познати нису више желели да користе штампану верзију часописа. Библиотекари треба да организују стално образовање корисника за електронске изворе информација и сами морају стално бити у контакту са новим развојем у овој области.

database of electronic journals they produced, with standardized user friendly interface simulating traffic light signs next to each title. On that way users in each library participating in the system get immediately the information is that title free for everyone, free for library users only or not accessible through his library. Software for maintenance of that database is freely available to all libraries that want to participate in the system and now there are more than 230 libraries from Germany and seven other countries. EBZ database is connected to catalogues and bibliographic databases, enabling users to access to electronic journals through library OPAC-s. It is a very popular service, and in year 2002 there was recorded 6,4 million clicks on journal titles. For the future it is planned to include article linking and pay-per-view options. EBZ can be accessed on www.bibliothek.uni-regensburg.de/ezeit free of charge.

University Lund, Sweden, is producing freely available database about peer-reviewed journals and articles that are free on the Internet. They include 560 journals, classified according to the Library of Congress classification Scheme.

Selection of titles that should be purchased for libraries is the job of subject librarians, who collect data from different departments and faculties and then library management in the library makes the final decision. Libraries purchase electronic journals directly from the editors or through national or regional library consortia.

One of the problems libraries face is so called "Cocain theory of marketing". Editors often give access to electronic journals for free at first, and when library patrons get the habit to use them, they start to ask for subscription. Subscription fee is often raising every year, or journals that are attractive to libraries are sold only in bundles with less attractive titles, so libraries have no choice but to buy the whole bundle, without the possibility to choose just titles they need.

Special problem are licensing agreements for access to electronic journals. The librarians must not let the suppliers to give them less rights than they had with printed versions. It is very important to pay attention to guaranties that library will have the access to what it paid for even if the editor sells the journal, and they should insist that courts in the town where library is situated should be in charge if there is a conflict between library and editor.

The big problem all libraries are facing is archiving of electronic journals. There is no universal solution, and we all know how fast the technology is changing, so there is a possibility that in a few years some of those electronic journals can disappear unless archived. There are several possibilities:

- To keep the printed versions in the national libraries of each country
- To keep archived electronic versions of journals on the repositories in national libraries
- To keep archived electronic versions of journals on the university repositories.

It is necessary to find as soon as possible a solution for permanent archiving of electronic materials on the world level.

Another topic for discussion was user attitude to electronic journals. All librarians participating in the discussion told that users relatively easily get used to electronic versions, and when they become familiar with it, they do not want to use print form any more. Librarians should organize permanent user education for use of electronic resources, and should themselves be in touch with recent developments in that field.

Address <http://rzbk1.uni-regensburg.de/>

Elektronische Zeitschriftenbibliothek

Unser Angebot | Einstellungen

Hilfe

Zeitschriften

- nach Fächern
- alphabetisch
- suchen

Die Elektronische Zeitschriftenbibliothek

ist ein kooperativer Service von 257 Bibliotheken mit dem Ziel, ihren Nutzern einen einfachen und komfortablen Zugang zu elektronisch erscheinenden wissenschaftlichen Zeitschriften zu bieten.

Aufgenommen werden alle Zeitschriften, die Artikel im Volltext anbieten.

Sie haben die Möglichkeit sich Zeitschriften

- mit frei zugänglichen Volltextartikeln
- mit Volltextartikeln, auf die Nutzer der/des Max-Planck-Gesellschaft zugreifen können
- ohne Zugriff auf Volltextartikel

anzeigen zu lesen.

Unser Angebot | Einstellungen

Hilfe

gefördert von